

اتحاد و همدلی، نعمتی الهی

همدلی و اتحاد افراد با یکدیگر، از نعمت‌های بزرگ خداوند به یک خانواده و یک جامعه است. قرآن کریم از وحدتی که در جامعه حجاز به برکت پذیرش اسلام به وجود آمد، به عنوان نعمت الهی یاد می‌کند:

﴿وَأذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا﴾^۱

و نعمت [بزرگی] خدا را بر خود، به یاد آرید که چگونه دشمن یکدیگر بودید، و او میان دل‌های شما، الفت ایجاد کرد، و به برکتِ نعمتِ او، برادر شدید.

اگر مردمی رو به خدا آوردند خداوند متعال نعمت‌هایی به آنها عنایت می‌کند که یکی از این نعمت‌ها، محبت افراد نسبت به یکدیگر است. تحقق چنین حالتی در قلب افراد، تنها به اراده خداوند ممکن است؛ زیرا قلب‌ها به دست اوست :

۱. آل عمران: ۱۰۳.

وَ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلْفَتْ بِسِنِّ قُلُوبِهِمْ وَ لَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ^۱

دل‌های آنها را با هم الفت داد. اگر تمام آنچه را روی زمین است صرف می‌کردی که میان دل‌های آنان الفت دهی، نمی‌توانستی، ولی خداوند در میان آنها الفت ایجاد کرد. او توانا و حکیم است.

اما اگر مردمی نعمت‌های الهی را پاس نداشته و نافرمانی خداوند کردند، به بلاهایی گرفتار خواهند شد که یکی از این بلاها، اختلاف است.^۲ یکی از بلاهایی که خدای سبحان نسبت به یهودیان ناسپاس داد این بود که بین آنان ایجاد عداوت نمود:

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَ لُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَ كُفْرًا وَ أَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَ الْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَ يَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَ اللَّهُ لَا يَحِبُّ الْمُفْسِدِينَ﴾^۳

۱. انفال: ۶۳.

۲. اختلاف به یک اعتبار به سه دسته تقسیم می‌شود: ۱. اختلاف علمی بین اندیشمندان در مورد مسائل علمی. این نوع اختلاف مطلوب است و راه‌حل آن بحث و مناظره عالمانه برای رسیدن به حقیقت است. در اینجا خواهش و تمنا از یکی برای کوتاه آمدن روا نیست. ۲. اختلاف بین دو فرد یا دو قبیله و... بر سر حقوقی که ضایع شده است که راه‌حل آن خواهش و تمنا از افراد و گروه‌ها برای گذشت و مصالحه است. ۳. اختلافی که بالای آسمانی است که راه‌حل آن تضرع به درگاه الهی است.

۳. مائده: ۶۴.

و یهود گفتند: «دست خدا [با زنجیر] بسته است.» دست‌هایشان بسته باد! و به خاطر این سخن، از رحمت [الهی] دور شوند! بلکه هر دو دست [قدرت] او، گشاده است؛ هرگونه بخواهد، می‌بخشد. ولی این آیات، که از طرف پروردگارت بر تو نازل شده، بر طغیان و کفر بسیاری از آنها می‌افزاید. و ما در میان آنها تا روز قیامت عداوت و دشمنی افکندیم. هر زمان آتش جنگی افروختند، خداوند آن را خاموش ساخت؛ و برای فساد در زمین، تلاش می‌کنند؛ و خداوند، مفسدان را دوست ندارد.

و نسبت به مسیحیانی که عهد الهی را شکستند فرمود:

﴿وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ﴾^۱

و از کسانی که ادعای نصرانیت [و یاری مسیح] داشتند [نیز] پیمان گرفتیم؛ ولی آنها قسمت مهمی را از آنچه به آنان تذکر داده شده بود فراموش کردند؛ از این‌رو در میان آنها، تا دامنه قیامت، عداوت و دشمنی افکندیم. و خداوند، [در قیامت] آنها را از آنچه انجام می‌دادند [و نتایج آن]، آگاه خواهد ساخت.

اختلاف در یک خانواده، منجر به فروپاشی آن خانواده، و در یک شهر، باعث

از هم گسیختن امور و معطل شدن کارها و در یک کشور، سبب عقب‌ماندگی همه جانبه آن کشور است.^۱

قرآن کریم به مؤمنان دستور می‌دهد با اطاعت از خدا و رسولش، از دوگانگی بپرهیزند و ریشه اختلافات را از بین ببرند تا عظمتشان باقی بماند:

﴿وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ

وَأَصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾^۲

و [فرمان] خدا و پیامبرش را اطاعت نمایید و نزاع [و کشمکش] نکنید، تا سست نشوید، و قدرت [و شوکت] شما از میان نرود، و صبر و استقامت کنید که خداوند با استقامت‌کنندگان است.

۱. در عصر حاضر، کشور افغانستان نمونه خوبی برای این مسئله است که در اثر اختلافات داخلی، در کمتر از یک دهه، بیش از دو میلیون کشته داده و تمام بنیان‌های پیشرفت این کشور، رو به نابودی رفته است.

۲. انفال: ۴۶.